

Evidencia alapú gondolkodás az ifjúsági munkában: Transnational Cooperation Activity programok „On the spot” online survey néhány eredménye

SZOMBATHELYI SZILVIA

Család-, Ifjúság- és Népesedéspolitikai Intézet

Bevezetés¹

2009-ben az Európa Tanács elfogadta az EU Ifjúsági Stratégia néven ismert dokumentumot, amely megteremtette az ifjúsági együttműködés európai uniós kereteit a 2010–2018-as időszakra. Az Ifjúsági Stratégia egyik kiemelten fontos célja az evidencia alapú gondolkodásmód elterjesztése. Ide tartozik a fiatalok helyzetére koncentráló statisztikai adatgyűjtés és adatelemzés szisztematikussá tétele az Eurostat, a Flash Eurobarometer és az Eurofound kutatásaiban, valamint az ifjúságpolitikák rendszeres monitorozása, a területet érintő szakpolitikáknak a követése (EU Youth Report, European Knowledge Centre on Youth Policy).

Az evidencia alapú közpolitika azt jelenti, hogy a politikai döntéseket kutatók alapozzák meg, majd döntések gyakorlati működését is kutatások vizsgálják, az eredményeket megvitatják mind a döntéshozók, mind a szakemberek, mind a kutatók. A bizonyíték alapú gondolkodás tehát egy folyamatos párbeszéd és reflektálás a döntéshozók, a szakemberek és a kutatók között.

A bizonyíték alapú gondolkodásban kitüntetett szerep jut a kutatásoknak – de ez feltételezi az ifjúságra vonatkozó kutatások funkciójának, felépítésének az átgondolását. Ebben a gondolatmenetben külön fontos szerephez jutnak azok a kutatások, amelyek a megvalósuló gyakorlatot vizsgálják: ide tartoznak az ifjúsági munkára, az ifjúsági szakemberekre koncentráló kutatások.

Az ifjúsági munka fogalmi meghatározása és körülhatárolása más, a fiatalokkal valamilyen módon találkozó segítő szakmától, önmagában is nehézségekbe ütközik. Bár maga a kifejezés sokszor előkerül az európai dokumentumokban, a szó jelentése vagy használata erősen eltér az egyes országokban (Taru – Coussée – Williamson 2014). A fogalmi bizonytalanságok egyik alapja, hogy nincs határozott definíciónk a fiatalokra sem, az életkori határ meghúzósa összefüggésben áll a kulturális kon-

¹ Szeretnék köszönetet mondani a tanulmányhoz nyújtott segítségért Gulácsi Ildikónak, az Erasmus+ Ifjúsági Programiroda Képzési és információs munkacsoport-vezetőjének.

KÖZELKÉP – Tanulmányok

textussal (ki számít fiatalnak?), összefüggésben áll az oktatási rendszerrel, az adott országok szociális támogatási rendszerével. Az Eurofound, az ILO, az európai uniós dokumentumok általában a 15–29 éves korosztályt sorolják ide, de van, ahol a 15–24 évesek tartoznak bele, és van ahol a 15–35 éves korosztály. A My World ENSZ online survey 16–31 éveseket sorolja a fiatalok közé. (Eurofound 2013, Nico 2014)

A korosztályon túl sem egyszerű közös nevezőt találni a fiatalokra vonatkozóan. Ami különlegessé teszi ezt az életkort, az a gyermeklétből felnőtt létbe való átmenet, vagyis az önálló élet megteremtése: ez egy olyan – az emberi élet hosszát tekintve – relatíve rövid időszak, amikor egymással párhuzamosan több, a későbbi életet alapvetően meghatározó változás történik. Ez az átmenet négy, egymással összefüggő folyamatot takar:

- az iskolából a munka világába való átmenet,
- költözés, vagyis az otthon elhagyása és az önálló otthon megteremtése,
- családalapítás, párkapcsolat és gyermekvállalás,
- szülőktől való anyagi függetlenedés, az önálló egzisztencia megteremtése. (Williamson 2014).

A másik nagy bizonytalansági forrás az ifjúsági munka tartalmi meghatározása. Az ifjúsági munka nagyon sok, nehezen összehasonlítható tevékenységet takar. Ha a szektorok felől közelítjük meg, a szociális, a kulturális, az oktatási vagy a politikai területhez tartozó programok mind részét képezhetik az ifjúsági munkának (Denstad 2009, Nico 2014). Beletartoznak például a fiatalokat célzó, de inkább a szociális munkához sorolható tevékenységek, a nem-formális oktatáshoz tartozó tevékenységek, sportoláshoz vagy szórakozáshoz tartozó aktivitások (Taru – Coussée – Williamson 2014). Az ifjúsági munka általában komplex célokat jelöl ki magának, és valamilyen módon a fenti átmenetek elősegítését, megtámogatását, illetve integrációs, szocializációs, közösségépítő feladatokat is ellát. Ez az eklektikus jelleg tovább bonyolódik, attól függően, hogy helyi, regionális, országos európai vagy transznacionális szintről beszélünk, hiszen az eltérő szintek eltérő célrendszerrel és prioritásokkal rendelkeznek (Denstad 2009, Nico 2014). Az Európai Unió az ifjúsági munkát – amellet, hogy az egyik legfontosabb prioritásnak tekinti az ifjúságpolitikán belül – a nemzetek saját felelősségkörébe utalja, de igyekszik azt mégis formálni, a fejlődését segíteni a nyílt koordinációval, a szakmai párbeszéd és tapasztalatcsere lehetőségeinek megteremtésével (EU Youth Report 2012). De az egységesítés nem cél, az ifjúsági munka definíciója minden országban mást jelent Európán belül. Három közös pont határozható meg: az ifjúsági munka fiatalokra korlátozódik, a személyes fejlődést támogatja, és a részvétel önkéntes. Az ifjúsági munka az aktivitás dimenziójával több annál, mint a „fiatalokkal való munka” (pl. tanítás). Az ifjúsági munka azt jelenti, hogy a fiatalok aktívan és így saját akaratukból részesei az adott projektnek vagy programnak (Kovacic 2015).

KÖZELKÉP – Tanulmányok

Kovacic a Második Ifjúsági Munka Konvenció záródokumentumában írja le az ifjúsági munka néhány jellemzőjét (Kovacic 2015):

- egy olyan folyamat, amely támogatja a fiatalok aktív részvételét a társadalomban és a politikában (aktív állampolgárság) és segíti a munkaerő-piaci aktivitásukat;
- nem a folyamatban való részvétellel, hanem a végeredményre koncentrál;
- az aktivitások igazodnak a fiatalok érdeklődéséhez, életstílusához;
- evidencia alapú gyakorlat, és közösségi szemlélet;
- a fiatalok önkéntes alapon vesznek részt a programban;
- jellemző a multidiszciplinalitás és a szektorköziség;
- a professzionalizmus szükséges, de emellett fontos, hogy az ifjúsági munkának jó kapcsolata legyen a fiatalokkal;
- a nem-formális oktatás használata és támogatása;
- rugalmasság, gyors alkalmazkodás az új körülményekhez.

A magyarországi ifjúsági munka fejlődésében nagy szerep jut mind az Erasmus+ keretében megvalósuló programoknak, mind az E+ programokra való felkészülést, sikeres pályázást és megvalósítást támogató TCA tevékenységeknek (TCA – Transnational Cooperation Activities: az Európai Bizottság által jóváhagyott éves munkatervek alapján az Erasmus+ irodák által európai szinten megvalósított nemzetközi fejlesztő projektek). Ez a tanulmány szeretné bemutatni az evidencia alapú gondolkodás gyakorlati megvalósításának egyik példaként az Erasmus+ program ifjúsági fejezetéhez kapcsolódóan az európai uniós programok vizsgálatára létrejött RAY kutatócsoport két induló kutatását, illetve a TCA képzésekhez kapcsolódó kutatás első eredményeit.

A RAY (Research-based Analysis and Monitoring of Youth in Action in the Erasmus+ Programme)² nemzetközi kutatócsoport, egy önkéntes alapon működő nemzetközi közösség, amely 2007-ben alakult, 2015. május 1-jén összesen 30 tagot számlál, 28 országból (Belgiumból a francia, a német és a flamand közösség külön képviselteti magát). A tagok az Erasmus+ Nemzeti Irodák munkatársai és az irodákkal együtt dolgozó kutatók.

Nem véletlen, hogy a tagok a nemzeti irodák képviselői és kutatók: a kutatásaik gyakorlatorientáltak, és alapvetően arra keresik a választ, hogy az Erasmus+ program ifjúsági része mennyiben éri el azokat a célokat, amiért létrehozták őket:

– Valóban létrejön-e minőségi változás az Európai Unió polgárainak életében ezen programok hatására?

² A RAY kutatócsoport honlapja az elérhető kutatásokkal: <http://www.researchyouth.net/>

KÖZELKÉP – Tanulmányok

– A programokban résztvevők milyen tapasztalatokkal érkeznek vissza, mennyiben meghatározóak ezek a programok a fiatalok jövőjét, értékrendszerét, életútját, karrierjét illetően?

– A formális, nem-formális, direkt és indirekt tanulási folyamatok hogyan, miért működnek?

– Az európai értékrendszer (demokrácia, tolerancia, multikulturalizmus, emberi jogok, aktív állampolgárság) mennyiben jellemző ezekre a fiatalokra, a programok elősegítik-e ezen értékrendszer még hangsúlyosabbá válását?

– Az Erasmus+ program ifjúsági része mennyire éri el a hátrányos helyzetű fiatalokat?

A RAY-kutatások középpontjában álló fogalmak:

– ifjúsági munka, ifjúsági munka professzionalizálódása;

– ifjúsági tanulási mobilitás;

– nem-formális, illetve informális tanulási folyamatokhoz kötődő tevékenységek;

– aktív állampolgárság.

A RAY-hálózat lényege az intenzív párbeszéd a kutatók, az ifjúságpolitikában érintett szereplők és az ifjúsági munkával a gyakorlatban találkozó szakemberek között. Azt gondoljuk, hogy a kutatásaink akkor lesznek valóban értékesek, ha azok eredményei eljutnak az ifjúságpolitika terén dolgozó szakemberek felé, és megjelenik a döntéshozatali folyamatban résztvevő technokraták, politikusok munkájában is.

A gyakorlatban ez az elvárás csak komoly kompromisszumok árán valósítható meg, három fő okból kifolyólag:

Az első és legalapvetőbb feladat, hogy össze kell hangolni a kutatók, a területen dolgozó szakemberek és a döntéshozók érdekeit. Olyan kutatásokat kell terveznünk, amely kérdései mindenki számára érdekesek, és visszacsatolást nyújtanak mindhárom terület munkájához. A második, hogy meg kell tanulnunk egymás nyelvén beszélni, a kutatók felé megfogalmazni a kutatandó kérdéseket, a másik irányból nézve pedig használható módon ismertetni az eredményeket. A disszeminációs kötelezettség azért fontos, mert a kutatás társadalmi hasznossága csak akkor értelmezhető, ha az valóban eljutott a szakemberekhez és a döntéshozókhoz. A harmadik, hogy alkalmazkodnunk kell a három irány saját belső logikájához. Ez elsősorban egy nagyon fontos időbeliséget jelent: az eredményeket csak akkor tudják hasznosítani a döntéshozók, ha azok még a tervezési időszakban eléjük kerülnek.

A RAY-kutatások két fő csoportba oszthatóak:

Research-based Analysis and Monitoring of Erasmus+: Youth in Action „General survey”

Évi, (2014-től) kétévi rendszerességgel készül a General Survey, amely egy online felületen kitöltött kérdőív eredményeit elemzi. A kérdőív kitöltésére meghívunk egy adott időszakban Erasmus+ ifjúsági programban résztvevő minden fiatal. A kérdé-

KÖZELKÉP – Tanulmányok

sek azt igyekeznek feltárni, hogy milyen szociális-társadalmi háttérű fiatalok pályáznak ezekre a programokra, miért pályáztak, milyen területeken hoztak változást az életükbe az Erasmus+ programok, milyen kompetenciák fejlődtek. A General survey-ben való részvétel kötelező minden RAY-partner számára.

„Special survey”

Az előzővel szemben, ezek nem rendszeresen futó, hanem egy-egy kérdéskörre kialakított kutatások, amelyben a tagországok részvétele önkéntes. Ezek a kutatások konkrét területeket tárnak fel részletesen, megfelelő alapot nyújtva az Erasmus+ programokkal összefüggő tervezési-döntéshozatali folyamatokhoz.

Jelenleg Magyarország két special survey-ben vállalt szerepet: az első a 2015-19-ben futó „Erasmus+ program ifjúsági fejezetének hosszú távú hatásai az aktív állampolgárságra és a politikai részvételre” (Long-term effects of Erasmus+/ Youth in Action on participation and active citizenship). Ez a kutatás azt hivatott feltárni online survey és interjúk segítségével, hogy a programok hogyan hatnak hosszú távon a fiatalok aktív állampolgárságára, európai demokratikus értékekre vonatkozó gondolkodására, elősegítik-e a társadalmi szolidaritás fejlődését. A kutatásban először megkeressük a résztvevőket a program előtt, majd két hónappal, egy évvel és három évvel a program után.

A második special survey a 2015–18-ban zajló „Kompetencia fejlesztés és kapacitásépítés az Erasmus+ program ifjúsági fejezetében” („Competence development and capacity building in Erasmus+: Youth in Action) című kutatás. Ez a kutatási program azt vizsgálja, hogy az ifjúsági szakemberek és az ifjúsági vezetők szakmai kompetenciái hogyan fejlődnek az Erasmus+ programoknak (Ifjúsági Szakemberek Mobilitása, Európai Önkéntes Szolgálat – EVS), illetve az Erasmus+ támogató programoknak – TCA) köszönhetően. A kutatás célja, hogy jobban megértsük az Erasmus+ támogató projektek hatásait, a nem-formális tanulás lehetőségeit az ifjúsági munkában, és olyan visszacsatolást nyújtson, amelyek segítik a TCA programok stratégiai irányvonalának megtervezését. Ez a kutatás kizárólag interjúkra épül, és szintén before-after megközelítést használ.

‘On the spot’ online értékelő kérdőív – a 2014–2015-ös TCA programok vizsgálata: néhány adat az TCA programokon résztvevő ifjúsági szakemberek tapasztalatairól

Az Erasmus+ programban pályázati támogatásban részesült projektekkal párhuzamosan a nemzeti irodák maguk is kezdeményeznek olyan képzéseket, szemináriumokat, konferenciákat, amelyek az Erasmus+ programot hivatottak szakmailag támogatni. Ezek a nemzetközi együttműködésen alapuló fejlesztő tevékenységek (TCA projektek) lehetőséget adnak egy-egy témában való elmélyülésre, a nemzetközi ifjúsági munka jó gyakorlatainak megosztására és partneri kapcsolatok kialakítására.

KÖZELKÉP – Tanulmányok

Történetileg ezek a képzések közel húszéves múltra tekintenek vissza. Még az Erasmus+ programokat megelőző időszakban, a Fiatalok Európáért programok idején indultak, akkor még TCP néven. Azóta módosult kicsit a támogató projektek fókusza, igazodva az Erasmus+ elvárásaihoz.

Általánosságban két nagy célkitűzést fogalmaznak meg ezek a programok:

– egyfelől az ifjúsági területen dolgozó szakemberek tematikus „továbbképzése”: az Európai Unió ifjúsági diskurzusaiban, vitáiban és pályázataiban előtérbe kerülő témák kibontása, feldolgozása (pl. aktív állampolgárság, szociális vállalkozás stb.);

– másfelől az Erasmus+ programok egyfajta „minőségbiztosítása”: az E+ pályázati lehetőségek megismerése, és a jobb minőségű projektek kialakításához szükséges ismeretek átadása, hálózatépítés, projektmenedzsment ismeretek átadása, fejlesztése.

A TCA projektek szerepe speciálisnak mondható a magyar ifjúsági területen: nagyon „naprakész” tudást kínálnak mind a téma, mind a projektmenedzsment területről, szándék szerint egyszerre fejlesztve a személyes és a szervezeti kompetenciákat és erőforrásokat. Az Európai Unióban 2014–2015 folyamán több mint 160 db TCA programot hirdettek meg (a tervezési időszak a TCA programok esetében mindig június 1-jével kezdődik és következő év május 31-én ér véget), ebből Magyarország több mint 120 külföldön megvalósult projektre támogatott résztvevőket, 6 program pedig Magyarországon került megrendezésre. A programokra a jelentkezés mértéke nagyon változó, a legnépszerűbbekre akár 12-13-szoros is lehet a túljelentkezés. A projektek ugyan szorosan kapcsolódnak az Erasmus+ programokhoz, de a részvételnek a feltétele az ifjúsági területen való aktivitás és nem követelmény az Erasmus+ programok szervezése.

Az Erasmus+ program egyik központi célja – a Fiatalok Lendületben program folytatásaként – a nem-formális tanulási módszer használatának előnyben részesítése, ennek megfelelően a TCA programok is nagy hangsúlyt fektetnek a nem hagyományos ismeretátadási módokra, valamint a tanulási folyamatokban való aktív bevonódásra. Ami érezhető változás az Erasmus+ programoknál, az a szektorok közötti együttműködés határozottabb megjelenése, aminek eredményeképpen becsatornázódik az üzleti/vállalkozói logika, illetve a formális oktatás egyes területei is.

A TCA tevékenységek evaluációja szervesen beépül az Erasmus+ nemzeti irodák munkavégzésébe: több lépcsőfokon, több módon kérnek visszajelzést a programok résztvevőitől. Ennek értelmében kialakítottunk egy visszacsatolási rendszert: az első lépés ehhez az „On the spot” kérdőív, amelyet a programról való visszatéréshez képest 48 órán belül kell kitölteni és egy élménybeszámoló elkészítése két héten belül, majd lezárásként hat hónappal a program után egy ún. „Follow up” kérdőív kitöltése.

Az „On the spot” értékelő kérdőív kialakításakor a következő szempontokat vetjük figyelembe a kutatás kialakításakor:

KÖZELKÉP – Tanulmányok

– Kutatásszervezés: a kérdőív egyszerűen, gyorsan, akár otthonról elérhető legyen, ne legyenek postázási feladatok és költségek, az adatok könnyen begyűjthetők legyenek.

– Információtartalom: egyszerűen feldolgozható adatokat kapjunk arról, hogy mi hogyan működött a programokban.

– Strukturális kialakítás: illeszkedjen az Erasmus+ programok logikájába, vagyis legyen ez egyfajta lezárása a programnak, olyan visszacsatolás, amely megengedi a résztvevőnek, hogy még egyszer strukturáltan végiggondolja azt a tevékenységet, amelyen részt vett (nem-formális tanulás).

A lekérdezés első prezentációja egy volt TCA résztvevőknek szervezett értékelő találkozó keretében hangzott el, ahol a tevékenységek értékelése mellett a meghívott szakemberek a következő évi programtervezéshez is alakítottak ki javaslatokat.

A résztvevők közel 100%-a töltötte ki a kérdőívet (sikeresen pályázó 165 főből 161), a kérdőív kiírásának megfelelően a program befejezését követő 48 órán belül.

Az online kérdőív első része a kitöltő néhány adatára kérdezett rá, a második részben nyitott kérdések formájában kérdeztünk rá a résztvevők programmal kapcsolatos véleményére. A nyitott kérdések alkalmazását az indokolta, hogy szerettük volna, ha a válaszadók maguk fogalmazzák meg és emelik ki a szerintük fontos elemeket. A nyitott kérdéseket utána bekódoltuk az adatok feldolgozhatóságának érdekében.

Kik vettek részt a programokban?

A TCA programok esetében előre meghatározzák, hogy kiket várnak a programokra (képzőket, kutatókat, ifjúsági szakembereket, ifjúsági vezetőket, fiatalokat, potenciális Erasmus+ résztvevőket stb.), a legtöbb program azonban az ifjúsági területen aktív szakembereket célozza meg. A következő szelektációs tényező a program tematikája, majd a munkanyelv (ez elsősorban angol).

Ha a nemek arányát megnézzük, akkor jól látszik, hogy a nők magasan felülreprezentáltak, a programokban résztvevők 71%-a volt nő és 29%-a férfi. A pályázók közel háromnegyede budapesti (53%) vagy 100 000 főnél nagyobb lélekszámú városból érkezett (20%), 19% közepes városokban élők aránya. A 15 000 főnél kevesebb lakosú kisvárosokból (6%) vagy falvakból (2%) alig néhányan vettek részt a programokon.

A TCA pályázatokra való jelentkezés alapvetően a szakmai karrierhez kötődik (még ha önkéntes módon is vesznek részt a pályázók az ifjúsági területen), így ez tükröződik a kor szerinti megoszlásban is. A sikeresen pályázók 29%-a volt 25 éves vagy annál fiatalabb, a legtöbben 26–30 év közöttiek (34%), 26% a 31–40 évesek, és 11% a 40 év felettek aránya.

KÖZELKÉP – Tanulmányok

A sikeres pályázók 81%-a főiskolai vagy egyetemi végzettséggel rendelkezett (igazodva megint csak a TCA programok célcsoportjainak szakmai útjához), 17%-uk középiskolai vagy gimnáziumi végzettséggel rendelkezik (de lehet, hogy folyamatban van a felsőfokú végzettség megszerzése). Egy főnek csak általános iskolai végzettsége (de életkorából kifolyólag ő még tanul) és két főnek szakmunkás végzettsége volt. Az iskolai végzettségnél fontosabb szerephez jut a nyelvtudás, hiszen a TCA programok megvalósításának feltétele legalább egy másik ország bevonása, az tehát nagyon nagy eséllyel nem magyar nyelven fog zajlani, így a részvétel sem valósulhat meg a megfelelő nyelvtudás hiányában. A magasabb iskolai végzettség többször jelentheti a magasabb szintű nyelvtudás meglétét.

Szervezeti háttér

A programokat nem szervezeteknek írják ki, és a szervezeti formák között nincs prioritás. Ugyanakkor a pályázat elbírálásánál szerepet játszik, hogy a jelentkező mögött van-e egy szervezeti háttér, tehát a megtanult tudás továbbadásra kerül-e. Ugyanakkor a nem formalizált ifjúsági szervezetek tagjainak is van lehetősége pályázni, illetve egy ilyen körben szerzett tapasztalat is értékes szempont a pályázat elbírálásakor. A formalizált-nem formalizált szervezeti formákhoz kapcsolódik az önkéntesség kérdése, amely nagy hagyománnyal bír az európai ifjúsági munkában. Az Erasmus+ programok egyik legfontosabb célkitűzése is az önkéntesség előtérbe helyezése, hiszen ez hozzájárul az aktív állampolgársághoz, a társadalmi szolidaritás fejlődéséhez. A TCA programokra jelentkezők között is sokan önkéntes alapon dolgoznak az ifjúsági szervezeteknél, a vizsgált időszakban a résztvevők fele (52%) dolgozott ilyen minőségben a küldő szervezetnél. Ahogy látszik a lenti adatokból, a résztvevők 37,5%-a dolgozik hivatalosan az ifjúsági területen, többségük teljes munkaidőben.

1. táblázat: TCA programokon résztvevők szervezeti háttére – foglalkoztatási formák szerinti megoszlás (fő/%)

<i>Foglalkoztatás formája az ifjúsági szervezeten belül</i>	<i>Fő</i>	<i>Százalékos megoszlás (%)</i>
Önkéntes	83	51,6
Teljes Munkaidőben Foglalkoztatott	48	29,8
Részmunkaidőben Foglalkoztatott	12	7,5
Külső Szakértő	9	5,6
Egyéb	9	5,6
Összesen	161	100

Forrás: 'On the spot' online felmérés 2014/2015, saját szerkesztés

KÖZELKÉP – Tanulmányok

Milyen programon vettek részt?

A 161 résztvevő közül 87% külföldi programon vett részt, és 13% olyan programon, amely Magyarországon került megrendezésre.

A TCA programok a következőképpen csoportosíthatóak:

– Az Erasmus+ működésével összefüggő felkészítő képzések és információs szemináriumok.

– Az ifjúsági munka fejlődését erősítő programok: tapasztalatcserét és a kapcsolatépítést támogató képzések, események.

– Tematikus képzések, szemináriumok, amelyek az európai ifjúságot érintő kihívásokra reagálnak (pl. társadalmi befogadás, társadalmi vállalkozások).

– A rendezvények profilja annyiban keveredik, hogy a kapcsolatépítés és tapasztalatcsere általában mindegyik programban megjelenik.

A legnépszerűbbek azok a képzések, amelyek vagy az ifjúsági szakmához kapcsolódó módszertant tanítanak (pl. speciális coaching technikát), vagy az ifjúsági szervezetek projektmenedzsmentjéhez kötődő kompetenciákat fejlesztenek.

2. táblázat: 2014/15 folyamán TCA programon részt vevő magyarok megoszlása programtípusonként (fő/%)

<i>Programtípusok</i>	<i>Résztvevők száma</i>	<i>Százalékos megoszlás (%)</i>
Tanulmányút	7	4,3
Konferencia	17	10,6
Tréning	105	65,2
Szeminárium	32	19,9
Összesen	161	100

Forrás: 'On the spot' online felmérés 2014/2015, saját szerkesztés

Honnan szereztek tudomást a jelentkezők a programról?

A programokról többféle módon lehet információt szerezni, a legtöbben a SALTO Forrásközpont felületén (32%), illetve a nemzeti irodán vagy az Eurodesk hírlevelén vagy honlapján keresztül (29,4%) szereztek tudomást a lehetőségről. Fontosak azonban a személyes tapasztalatok és kapcsolatok, a munkatársak jelzései (26,4%) vagy a barátok, informális Facebook csoportok (12,2%) is.

A nemzeti iroda munkatársai szerint általános tapasztalat, hogy a programok résztvevőinek 30-40%-a „visszatérő”, vagyis újra pályáznak egy-egy projekten való részvétel után (erről azonban nincs pontos statisztika). Ez nem azt jelenti, hogy a jelentkezők feltétlenül támogatásban részesülnek (nem jelent előnyt a korábbi rész-

KÖZELKÉP – Tanulmányok

vétel), de láthatóan hasznosnak ítélik meg a TCA programokat. Ezt a tapasztalatot alátámaszthatja, hogy a jelentkezések esetében fontos szerepet játszanak a személyes kapcsolatok (munkatársak vagy a barátok).

Mi motiválta a résztvevőket?

A motivációra vonatkozó kérdésre adott szöveges válaszokat öt csoportba soroltuk, az egyszerűbb feldolgozás értelmében (természetesen, egy válaszadó több tényezőt is említhetett).

A kiírt pályázatok akkor tudnak célt érní, ha a résztvevők és a programok szándékai összehajlkoznak. Ahogy az várható, ezeken a programokon való részvételt elsősorban a szakmai kapcsolatok bővítése, illetve a hatékonyabb projektmenedzsmenethez szükséges ismeretek megszerzése motiválja.

Az Erasmus+ projektekre való pályázat, majd sikeres pályázat esetén a projektek megszervezése, kivitelezése, a fiatalok menedzselése, az adminisztrációs lebonyolítása komoly projektmenedzsmenetet és tudást igényel, a TCA programok legfontosabb céljai között szerepel ezen kompetenciák erősítése (hiszen az ifjúsági területen dolgozó szakemberek nem feltétlen rendelkeznek ezzel a tudással). Sok szervezet számára ezek a TCA programok jelentik az első lépcsőt a professzionalizálódás felé. Néhány szöveges válasz:

„Célom a külföldi jó gyakorlatok megismerése, valamint a kapcsolati hálóm bővítése. Emellett az eddigi tapasztalataimat kívántam más szakértők véleményével és megoldásaival kiegészíteni. Javítani a képviselt szervezet színvonalát, erősebbé tenni a szakmaiságát.”

„Szerettem volna kipróbálni magam, mennyit tudok a témával kapcsolatban. Külföldi kapcsolatokat építeni, látni, hogy tudják mások motiválni a fiatalokat, milyen a helyzet külföldön.”

„Észtország mostanság kimagaslóan teljesít a start-up világban, elsőként az ottaniak mentalitásának, hátterének megismerése, valamint adaptálására törekedtem. Másfelől cél volt új emberek megismerése, barátságok kötése. Harmadrészt szakmai fejlődés.”

A személyes kompetenciák közé elsősorban a nyelvtudás fejlesztése, egy ismeretlen közegben való helytállás tartozott. Az Erasmus+ és a TCA programok – összhangban a nem-formális tanulás elméletével – előtérbe helyezik a személyes élmény fontosságát, de a sikeres pályázat feltétele, hogy valamilyen módon a megszerzett tudás hasznosuljon az ifjúsági területen, a pályázó a szervezetében, vagy a munkája során felhasználja a megszerzett tapasztalatot. A nyelvtudás, a nyelvi kompetenciák fejlesztése Magyarországon még mindig fontos kérdés, ugyanakkor a TCA programokban való részvétel feltétele az idegen nyelv biztos ismerete. Néhányan jelezték,

KÖZELKÉP – Tanulmányok

hogy valamilyen friss impulzust kerestek, olyan lehetőséget, amely túllendíti őket vagy a szervezetüket egyfajta holtpontra.

3. táblázat: A három legnépszerűbb típusú programon résztvevő szakemberek motivációi n=161 (%)

Motivációk	Konferencia	Képzés	Szeminárium
Szakmai érdeklődés	32,0%	30,3%	31,0%
Szakmai módszerek bővítése	16,0%	23,7%	21,4%
Szakmai kapcsolatok bővítése	44,0%	26,3%	38,1%
Személyes kompetenciák bővítése	4,0%	15,1%	4,8%
Új impulzusok szerzése	4,0%	4,6%	4,8%
Összesen	100,0%	100,0%	100,0%

Forrás: 'On the spot' online felmérés 2014/2015, saját szerkesztés

Milyen eredménye lett a TCA programoknak a 2014–2015-ös évben?

A résztvevők kiválasztásánál a szervezeti háttér vagy az ifjúsági területen való aktív részvétel (tehát akár formális, akár informális kapcsolat) meghatározó szempont. A motivációk között fontos az élményszerzés, a saját kompetenciák fejlesztése – de az a fontos, hogy a „befektetés” eredménye eljusson a fiatalokhoz. Az a cél, hogy a résztvevők a saját környezetükben továbbadják a megszerzett tudásukat, a képzés eredményei megjelenjenek a mindennapi munkájukban. A kérdőívben ezért rákérdeztünk külön a tevékenység eredményeire, illetve a disszeminációra: tehát hogy a résztvevő mit tanult, milyen ismeretekkel vagy partnerekkel lett gazdagabb és ezt hogyan szeretné visszaforgatni a saját környezetébe.

A motivációk közül a következők kerültek említésre:³

- szakmai érdeklődés, pályázással kapcsolatos információk: 30,6%
- szakmai kapcsolatok bővítése, tapasztalatcsere: 31,1%
- szakmai módszerek bővítése: 22,1%
- személyes kompetenciák bővítése: 11,5%
- új impulzusok nyérése: 4,7%

³ Mindenki válaszolt a kérdésre, de egy válaszadó több motivációt is felsorolhatott. (Nyitott kérdés, a szöveges válaszok kerületek kódolására.)

KÖZELKÉP – Tanulmányok

Arra a kérdésre, hogy milyen eredménnyel tértek haza, a tevékenység a résztvevők számára milyen eredménnyel zárult, a következő területek kerültek említésre:⁴

- új partnerek, kapcsolatok, tapasztalatcsere: 33,5%
- új információk szerzése: 26,5%
- projektmenedzsment: 17,6%
- képzés vagy workshop technikák: 8,8%
- motiváció, inspiráció: 8,5%
- személyes kompetenciák bővülése: 5,1%

Jól látható, hogy a programok az előzetes várakozásoknak megfelelően a szakmai kapcsolatok bővítésében hatékonyak, illetve a pályázással kapcsolatos szakmai tudnivalók átadásában, elsősorban a projektmenedzsment elsajátításában nyújtanak segítséget a résztvevők szerint. Ezt megerősítik a szubjektív beszámolók is (a programok befejeztével a résztvevőket arra kérjük, hogy írják le hogyan érezték magukat, osszák meg másokkal az élményeiket).

A TCA programok abban is segíteni szeretnék az ifjúsági szakembereket, hogy átadjanak nekik olyan speciális tudást, erősítsenek olyan kompetenciákat, amelyeket jellemzően más szektorok használnak. Ide tartozik a pályázatírás, a résztvevők elérése vagy a projektmenedzsment teljes szakasza – olyan típusú tudások, amelyek a professzionalizáció felé segítik ezeket a szervezeteket. Mindez egy komoly vonzerőt is jelent, nemcsak a projekt és a szervezet sikerességének szempontjából, hanem az egyes résztvevők szakmai repertoárjának bővítése szempontjából.

„Pályázatíráshoz nagyon hasznos tanácsokat kaptam. Ez egy sarkalatos pontja önkéntes munkánknak, hisz ez dönti el, egyáltalán tudunk-e szervezni programokat. A megtanult (de inkább azt mondom, eljátszott) játékokat mindenképpen ki fogjuk próbálni a gyakorlatban!! Örülök annak, hogy olyan embereket ismerhettem meg, akik hasonlóan gondolkodnak, fontosnak tartják az ifjúsággal való foglalkozást, így a jövőben mindenképpen tartjuk a kapcsolatot és remélhetőleg lesz olyan, akivel/akikkel együtt fogunk dolgozni közös projekteken.”

Több beszámoló azt mutatja, hogy az ismerkedésen túl, akár már a TCA találkozó alatt formálódnak közös projektek. Ugyanakkor a tapasztaltabb szakemberek óvatosabban vannak be új partnereket. A nemzetközi projektek, nemzetközi ifjúsági cserék lebonyolítása szükségessé teszi az összehangolt munkát földrajzilag sokszor távolosó partnerek között. A földrajzi távolság miatt nehéz felmérni a partnerek megbízhatóságát, lehetőségeit és munkastílusát, néha felléphetnek nyelvi nehézségek, félreértések is, ezért az ifjúsági szakemberek elmondásai szerint a hatékonyságot jelentősen elősegíti a személyes kontaktus, a közös élmények, közös képzetek.

⁴ Mindenki válaszolt a kérdésre, de egy válaszadó több eredményt is felsorolhatott. (Nyitott kérdés, a szöveges válaszok kerületek kódolásra.)

KÖZELKÉP – Tanulmányok

„Leginkább egy V4 ifjúsági csere megvalósításával. Tanácsos az alapoknál kezdeni egy új partneri együttműködést. Erre alkalmas az ifjúsági csere. Ha a partnerek együtt tudnak működni, akkor érdemes nagyobb projekteknél gondolkodni.”

„A konferencián és a kiállításon megértettem, hogy a német szervezetek számára magyar partnerség nem prioritás, hiszen elsősorban francia, lengyel, cseh, holland, izraeli, török és dél-amerikai partnerekkel dolgoznak. Ennek elsősorban nyelvi és kulturális okai vannak. Meglepő módon nem szívesen dolgoznak németül nem tudó partnerekkel. Az elmúlt évben elkezdtünk egy együttműködést a budapesti Goethe Intézettel ifjúság és demokrácia témában, de ehhez német partnerekre van szükség. Az út után már könnyebb lesz ilyen partnereket találni a fent említett nehézségek ellenére is.”

A disszeminációs feladatok nagy hangsúlyt kapnak a programok során. A TCA projektek eredményei közvetlenül beépülnek sok résztvevő munkájába, de ezenfelül elvárás, hogy más szakemberekkel, ismerősökkel, munkatársakkal is megosszák az élményeket, és a megszerzett tudást, tehát ún. multiplikátorként működjenek. A legtöbben közösségi oldalakon teszik ezt, a szervezetük online felületét használják erre, de van, aki előadás formájában vagy workshop, képzés keretén belül igyekszik átadni az új információt, tudást.

A kérdőívben rákérdeztünk a TCA projektekkel kapcsolatos negatív tapasztalatokra, hiányérzetre. A programokkal szembeni legfontosabb elvárás, hogy informatív, gyakorlatorientáltak legyenek, nyújtsanak lehetőséget tapasztalatcserére. Ennek megfelelően a kihívás abban áll, hogy olyan programok jöjjenek létre, amelyek igazodnak a nagyon eltérő háttérű és tapasztalatú ifjúsági szakemberekhez, a rövid és intenzív programokból mindenki a legtöbbet profitáljon és megteremtődjön a csapaterzés, a résztvevők jól érezzék magukat együtt.

A válaszolók 52,8%-a, összesen 85 személy⁵ számolt be valamilyen problémáról vagy hiányosságról, a következőket említve:

- tartalmi probléma: 33,6%
- tréning programstruktúrája: 28,2%
- kevés networking: 27,3%
- kevésse gyakorlatorientált: 10,0%
- egyéb: 0,9%

Néhány jellemző idézet a kapott válaszokból:

„Több időt hagytam volna a napközbeni csapatmunkára, nem biztos, hogy olyan emberektől elvárható a hatékony együttműködés, akik életükben most találkoztak először, illetve kevés élettapasztalattal rendelkeznek.”

⁵ Ők viszont adott esetben több problémát vagy hiányosságot is megjelöltek. (Nyitott kérdés, a szöveges válaszok kerültek kódolásra.)

KÖZELKÉP – Tanulmányok

„Az utolsó nap már mindenki nagyon fáradt volt és este 8-kor még volt egy workshop, izgalmas volt ugyan és hasznos, de azt szívesen kihagytam volna (sokan meg is tették, mert nagyon kifáradtak a végére).”

„Az elméleti fejtegetéseket kihagytam volna. Túlságosan akadémikus megközelítést nehezen lehet a gyakorlatban alkalmazni.”

Az utolsó, ezen tanulmányba belekerülő kérdéskör arra vonatkozott, hogy milyen témák irányában lenne fontos TCA programokat meghirdetni. Itt a válaszok annyira szerteágazóak voltak, hogy inkább csak felsorolás jelleggel szeretnénk bemutatni a legfontosabbakat:

4. táblázat: Milyen témájú TCA programokra lenne szükség?

<i>Projektmenedzsmenthez kapcsolódó felvetések</i>	<i>Speciális problémakörök megjelölés</i>
<ul style="list-style-type: none">• kapcsolatépítés, szorosabb együttműködést segítő programok• forrásteremtés• tárgyalástechnika• PR és kommunikációs tevékenységek, üzenetátadás (önkéntesség, Youthpass promotálása)• pályázatírás• minőségértékelés• projektek életben tartása, follow-up	<ul style="list-style-type: none">• NEET, fiatalok munkanélkülisége, motíválása• melegeket, szexuális kisebbségeket célzó programok• migráció, radikalizmus• környezetvédelem• kultúráközi kommunikáció• társadalmi vállalkozások• EVS nemzeti sajátosságai• Y és Z generációs kutatások, fiatalok jövőképe, életpályamodellek, pályaválasztás• viselkedési függőségek, szerhasználat• médiatudatosság• fiatalok aktivizálása (aktív állampolgárság, önkéntesség)

Forrás: 'On the spot' online felmérés 2014/2015, saját szerkesztés

A felsorolt témák első része a klasszikus projektmenedzsment kérdéseire költődnek, a speciális témakörök követik az Erasmus+ programok prioritásait is, természetesen ez összefügg azzal, hogy a témák ismerete elősegíti a sikeres pályázatok készítését. Ugyanakkor ez az egyik legfontosabb információforrás a magyar ifjúsági területen dolgozó szakembereknek az európai ifjúságpolitika és ifjúsági munka meghatározó irányvonalairól, ezért a résztvevők számára a professzionalizálódás, illetve a szakmai töltődés egyik kiemelt forrása is.

KÖZELKÉP – Tanulmányok

Összegzés

A fentiekben az Erasmus+ program ifjúsági fejezetéhez kapcsolódó TCA rendezvényekről szerettünk volna bemutatni egy rövid értékelést, amely a 2014–2015 folyamán lezajlott TCA programok résztvevői által kitöltött On the spot online kérdőív néhány adatának ismertetésén alapult.

A válaszok – teljes körűnek mondható – lekérdezésből születtek, így jól használhatóak a TCA programok rövid távú értékeléséhez. Választ adnak arra, hogy kik voltak a sikeres jelentkezők, milyen elvárásokkal érkeznek a programokra és milyen elvárásokkal távoznak.

A bizonyíték alapú ifjúságpolitika tekintetében ez csak azonban egy első lépés. A bevezetőben ezért is tartottuk érdemes leírni a RAY kutatások kereteit, mert azokkal kiegészítve válnak valóban értelmezhetővé a TCA programokról szerzett adataink. A két kutatási eredmény összeolvasásával, remélhetőleg, megtudjuk hogy hogyan épülnek be a TCA programok az ifjúsági szakemberek pályaképebe formálisan és nem-formálisan egyaránt. Ez a fajta szakmai támogatás hogyan köszön vissza a szervezetek középtávú fejlődésébe? Kik azok az ifjúsági szakemberek, akik nem jutnak el ilyen rendezvényekre, mi lehet az oka a sikertelen pályázatuknak és hányszor pályáznak?

Az ifjúsági munka története, szakmai fejlődése azt mutatja, hogy a szakmai dialógus, a szakmai élmények megosztása, egymás tapasztalataira való figyelés központi fontosságú. Az evidencia alapú, és még erőteljesebben, az evidencia informálású megközelítésekben egyre jellemzőbb a kutatási eredmények megvitatása és visszaforgatása a szakmai gyakorlatba. Mindez azt jelenti, hogy – ahogy a bizonyíték alapú közpolitika alapgondolata ezt megfogalmazza – a fenti adatoknak akkor lesz valóban relevanciája, ha kiegészül más kutatásokkal, ha eljut a szakemberekhez és a döntéshozókhoz, és érkezik tőlük visszacsatolás.

Irodalom

A válságtól a fellendülésig. Eurofound négyéves munkaprogram 2013–16. <http://www.eurofound.europa.eu/news/spotlight-on/youth/overview-youth-issues-a-top-priority> (utolsó letöltés: 2015.11.25.)

Buchanan, A. (2013): Impact and knowledge mobilisation: what I have learnt as Chair of the

Economic and Social Research Council Evaluation Committee, Contemporary Social Science, Vol. 8, No. 3: 176–190

Denstad, F. Y. (2009): Youth Policy Manual. How to develop a national youth strategy? Council of Europe Publishing EU Youth Report (2012): European Union. Luxembourg

KÖZELKÉP – Tanulmányok

- bourg: Publications Office of the European Union http://ec.europa.eu/youth/library/reports/eu-youth-report-2012_en.pdf (utolsó letöltés: 2015.11.25.)
- Kovacic, M (2015): Patterns and practices of youth work. In: Similarities in the World of Differences. Final Report of the 2nd European Youth Work Convention, 32–35. http://www.eywc2015.eu/Portals/0/Documents/Youthwork_VerslagboekTRISv2.pdf (utolsó letöltés: 2015.11.20.)
- Nico, M. (2014): Life Is Cross-Sectoral Why Shouldn't Youth Policy Be? Overview of existing information on cross-sectoral youth policy in Europe. Council of Europe – Youth Partnership <http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/1668203/Life+is+cross+sectoral-Nico-2014.pdf/39468800-2096-4ff0-8138-4db46e6c3f31> (utolsó letöltés: 2015. 11. 20.)
- Taru, M. – Coussée, F. – Williamson, H. (2014): Youth Work in Connection to policies and politics. In: Edited by Marti Taru – Filip Coussée – Howard Williamson: The history of youth work in Europe Relevance for today's youth work policy. Council of Europe – Youth Partnership. Vol. 4.: 125–137.
- Williamson, H. (2014): „Sniffin' glue” – Scanning some horizons for youth policy in 2020. In: Perspectives on Youth. Volume 2. Connections and disconnections. Council of Europe – Youth Partnership: 11–18.